

EUGEN IONESCU

MONOLOGURI ȘI REGIE

Acest vis datează de două zile, de două nopți. Nu știu dacă mi-l voi aminti. De aproape doi ani, sau poate mai mult, dar de doi ani mai des, îmi visez morții. Mama, bunica, tatăl. Uneori, pe a doua soție a tatălui meu și pe frații ei, mai rar pe sora mea. S-ar zice că mă pregătesc pentru o întâlnire, pentru o reglare a conturilor, dincolo de viață. De o jumătate de secol procesul cu mama mea, cu tatăl meu, cu soția tatălui meu tot durează. Războaiele, exilurile, decesele nu ne-au dat răgazul să găsim dramei un deznodământ.

Mă hotărâsc să merg să o văd pe mama, care locuiește tot în casa aceea, aproape de Porte Saint-Cloud. Pe strada care seamănă, deși deformat, cu strada Claude Terrasse. Nu sînt departe de casă, mai sînt încă în cartier cîteva case vechi și frumoase cu grădini mici. Am, ca întotdeauna, oarecare dificultăți în a ajunge; strada pare să fie cu desăvîrșire normală și apoi, dintr-o dată, o casă la capătul ei care barează drumul. Fac un ocol, ajung într-o altă stradă și îmi dau seama că am ajuns tot într-o fundătură. La un moment dat, mă aflu pe o altă stradă care, din nou, e o fundătură. Numai că, de această dată, există o poartă de acces și un pasaj care dau, firește, în strada Claude Terrasse. Ajung acasă cu teamă: o voi găsi pe mama în viață? Cea care îmi deschide ușa este bunica mea dinspre mamă. Mă poartă să intru, dar îmi reproșează că nu am venit de atîta timp. Mama mea, care este la Paris de optsprezece luni, nu mai contează pe mine. "Din ce trăiești", o întreb. "Ea muncește". Mama mea sosește în sfîrșit, eu par a-l fi destul de indiferent: ea nu mai conta pe mine. "Oricum, îmi spune bunica, mama ta este aici, în același oraș cu tine, aproape în același cartier și tu n-ai venit, ea te-a așteptat, te-a așteptat și apoi s-a hotărît". O privesc pe mama, s-a schimbat mult, a slăbit, e ca o scîndură. Îi explic că n-am putut veni mai des pentru că a trebuit să-mi termin studiile. Am douăzeci și nouă de ani și încă nu mi-am luat licența, tocmai am avut un conflict cu tata, care este foarte decepționat de lacunele mele. Era chiar de-a dreptul furios. Într-adevăr, trecusem primele și ultimele examene de licență, dar nu și pe cele din mijloc. Aceasta este marea mea lacună. Bag de seamă că și sora mea este acolo. Mama le întreține pe bunica și pe sora mea. Mama îmi spune că dacă nu mă înțeleg cu tata pot să stau la ea. Cunosc apartamentul, l-am văzut deja (în vis). Există o cameră pentru mine la primul etaj. Trebuie să urc scara de lemn și acolo este o cameră pe care o știu foarte bine, foarte lungă și sumbră. Nu e prea confortabilă. Dar sînt fericit că am totuși unde sta.

Am conștiința încărcată, nu mi-am făcut datoria. La vîrsta mea, la douăzeci și nouă de ani, să nu am încă licența! Am luat cîteva examene, evident, dar nu pe cele din mijloc, cele mai dificile. Nu există decît teatrul! Nu cred că o să ajung să-mi termin studiile. Nu-mi stă capul la asta. Tatăl meu nu îmi mai dă bani, mama trebuie să trudească, să lucreze. Ea nu poate să facă asta toată viața și eu nu pot să-l fiu de nici un ajutor și știu că nu voi putea să-l fiu de vreun ajutor.

Mă trezesc cu această apăsare.

Încercare de punere în scenă a visului
Decor:

Cameră modestă, destul de întunecoasă. Se văd, pe peretele din fundal, două ferestre dînd spre stradă. Trec niște siluete. În cameră sînt două somiere pe podea, un scaun, o masă, un fotoliu vechi, un balansoar; o femeie bătrînă, în balansoar, cîrpește ȕiorapi. Se vede, prin ferestrele din fundal, un personaj care trece. Cîteva momente mai tîrziu îl auzim bătînd la ușa.

FEMEIA BĂTRÎNĂ: Cine e?

PERSONAJUL: Sînt eu, Jean, fiul tău.

FEMEIA BĂTRÎNĂ: Nu îl mai așteptam... Intră. (Jean deschide ușa). Ți-a luat ceva timp pînă te-ai hotărît să vii.

JEAN: Bună ziua, mamă.

BĂTRÎNA: E așa de mult de cînd nu ne-am văzut. Nu sînt mama ta, sînt bunica ta dinspre mamă.

JEAN: Mama trăiește?

BĂTRÎNA: Da. Este la lucru. S-au făcut doi ani de cînd am revenit la Paris. Mama ta și cu mine nu mai speram, ea a renunțat la tine.

JEAN: Încă mai sînt case bune și frumoase cu grădini mici în cartierul vostru am circumstanțe atenuante de mai multe ori am încercat să vin eram pe stradă pentru a veni să vă văd dar strada nu era decît o fundătură trebuia să mă întorc din drum făceam ochuri traversam alte străzi care erau tot fundături am încercat să vin cel puțin de douăzeci de ori întotdeauna o casă sau un gard îmi ieșeau în cale atunci renunțam apoi porneam într-o altă zi era la fel fundături împrejmuiri garduri foarte înalte am reușit să vă găsesc de data asta am trecut printr-o poartă de acces pentru mașini după ce am făcut un ocol așa am găsit poarta de acces și trecerea care dau firește în strada voastră nu știu dacă voi putea regăsi trecerea prin poarta de acces ca să ajung la mine acasă aș putea să mă culc aici? dar întotdeauna mi-a fost teamă că nu o voi mai vedea pe mama în viață acum te recunosc tu ești bunica mea.

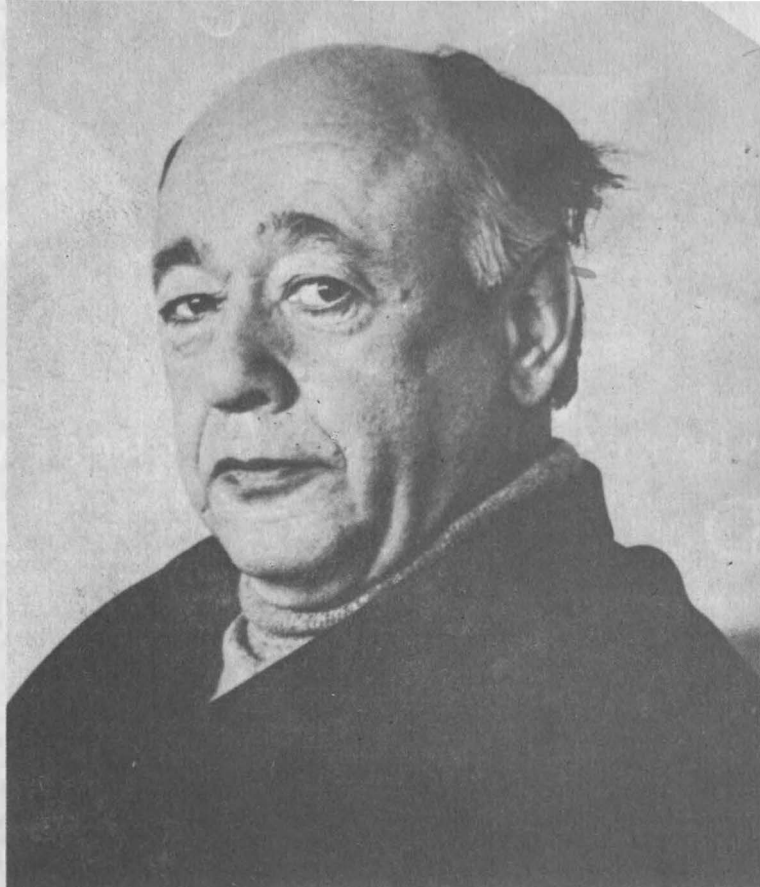
BĂTRÎNA: Te-am tot așteptat.

JEAN: Da. Din ce trăiești? V-am adus de mîncare. Iată un sac plin.

(la sacul pe care îl avea în spate și îl pune jos). Privește, am fructe, am legume, am flori.

BĂTRÎNA: Mama ta a găsit de lucru într-o uzină. Iar eu sînt portăreasa de la bloc. Vezi, ne-am des-

DE VISE

curcat și fără tine.

(Intră mama).

JEAN: Mamă, mamă, de ce ai un aer atât de indiferent când mă vezi?

MAMA: Tu ești? Nu mai contam pe tine.

BĂTRÎNA: Totuși, mama ta este aici, în același oraș cu tine, de aproape doi ani, aproape în același cartier și tu n-ai venit, deși te-am anunțat printr-o telegramă.

MAMA: Am așteptat și am tot așteptat și apoi m-am hotărât.

JEAN (mamei): Cum te-ai schimbat, cum ai slăbit, ești ca o scîndură, dacă n-am venit mai devreme este pentru că a trebuit să-mi termin studiile. Am douăzeci și nouă de ani și încă nu mi-am luat diploma de licență. Atît aș fi vrut să vin la tine să-ți arăt diploma, apoi m-am decis să vin fără diplomă, dar cum ți-am spus nu găseam strada.

MAMA: Tu stăteai totuși aici când erai mic.

(O siluetă trece și aproape instantaneu se aud bătăi în ușă.)

JEAN: Trebuie să fie tatăl meu.

BUNICA: El n-a fost niciodată aici.

MAMA: De cînd s-a recăsătorit, nu vine să ne vadă. Nici el. Îi este frică de soția lui.

(Ușa se deschide, intră un om în vîrstă de 55 ani)

TATĂL (celor două femei):

Din vina voastră el n-a terminat studiile. Se gîdea tot timpul la voi. Nu se gîdea decît la voi.

BUNICA (bărbatului):

Tu îl împiedicai să vină.

MAMA: Nu este vina noastră că mai trăim. Acum poți să-ți păstrezi fiul.

BĂRBATUL: E nebun, are o groază de lacune, a luat primele examene ale licenței și ultimele. Dar nu și examenele din mijloc, aceasta este marea sa lacună.

(Intră printr-o altă ușă, la dreapta spectatorilor, sora, care pare de aceeași vîrstă cu mama.)

MAMA (lui Jean): Este sora ta.

SORA: Mama este cea care ne întreține, pe mine și pe bunica. **(Tatălui)** Nici tu nici Jean nu ne-ați trimis un ban.

TATĂL: Pentru că sînt foarte decepționat de lacunele lui Jean.

MAMA (lui Jean): Bunica ta trebuie să-ți fi spus. Poți rămîne aici, dacă nu mai poți locui la tatăl

tău, cunoști apartamentul.

JEAN: L-am văzut deja în vis.

MAMA (lui Jean): Există o cameră pentru tine la primul etaj.

SORA: Trebuie să urci scara de lemn, este acolo o cameră pe care tu o cunoști cît se poate de bine, foarte lungă și sumbră, aproape de a mea, nu e foarte confortabilă.

JEAN: Știu, nu are decît o mică lucarnă în fund, dar sînt fericit că am totuși unde sta.

BUNICA: Pînă cînd îți termini studiile, apoi te poți căsători și o să ai o locuință mai bună.

TATĂL: Nu e bun de nimic, nu va face niciodată carieră, nu va fi niciodată avocat ca mine.

JEAN: Este vina mea, este vina mea, știu că la vîrsta mea, în curînd o să am treizeci de ani, ar fi trebuit să-mi fi terminat studiile, nu cred să ajung să le termin, nu mi-e capul la asta. Doar teatrul mă interesează.

TATĂL: Nu îți voi mai da un ban!

BUNICA (lui Jean): Mama ta este cea care va trebui să continue să trudească, să lucreze, dar ea nu va putea face asta toată viața.

JEAN: Și eu nu pot să-i fiu de nici un ajutor, pentru moment.

BUNICA (lui Jean): Tu nu vei putea să-i fii de vreun ajutor vreodată.

JEAN: Ce-i de făcut, ce-i de făcut? **(Își frînge mîinile.)**

BUNICA: Se simte vinovat, dar asta nu rezolvă nimic.

SORA: Tu ești făcut să trăiești pe spinarea altora.

TATĂL: Tineți-l dacă vreți.

- C O R T I N A -

Traducere de MARIANA IOAN
din "Un homme en question"